

Riktlinjer för grävning i gator, parker och annan allmän mark

Dokumenttyp	Riktlinjer
Fastställd datum	2022-09-26 § 111
Fastställd av	Kommunfullmäktige
Gäller för	Samhällserviceförvaltningen/Gatapark
Dokumentansvarig	Chefsnivå
Förvaltare	Samhällserviceförvaltningen/Gatapark
Publicering	Intranät, ljusdal.se
Uppföljning	Internkontroll
Giltighetstid	Tills vidare
Revideras	Löpande vid behov
Översyn	Vart fjärde år
Senast reviderad	Ej
Diarienummer	SSN 58/2022

Innehåll

Begreppsförklaring	3
Styrande dokument.....	4
Fiber.....	4
Planering och samråd	4
Samordning.....	5
Ansvar för kostnader vid återställning eller skada	5
Skydd av övriga träd.....	10
Flyttning av material etc.....	12
Länshållning, renhållning.....	12
Schakter	12
Schaktning för kabel.....	13
Fräsning för kabel.....	13
Återfyllnad hårdgjord yta.....	13
Provisorisk lagning med oljegrus	14
Betäckningar och brunnsjusteringar.....	15
Beläggning av hårdgjorda ytor (anläggningsägaren ansvarar för att beläggning sker)	15
Grusvägsbeläggning	18
Grönytor, växlighet (anläggningsägaren ansvarar för återställning)	18
Naturmark och skogsmark	19
Allmänt	19
Ansvar för ej avslutad återställning	20
Garantibesiktning	20
Ersättning (anläggningsägaren ansvarar för att beläggning sker)	20

Riktlinjer för grävning i gator, parker och annan allmän mark

De flesta arbeten i allmän mark innebär störningar av något slag. Schakter och avspärrningar i gatuutrymmet medför att framkomligheten och trafiksäkerheten försämras samt att livslängden förkortas för överbyggnader och beläggningar. De som bor och arbetar i närheten av gatuarbeten blir störda av buller och vibrationer, samt riskerar få minskad tillgänglighet.

Dåligt utförda återställningsarbeten leder till ökade kostnader för det framtida gatuunderhållet. Även rätt utförda återställningsarbeten kan resultera i framtida sättningar, ökade underhållskostnader, sprickbildning och förkortad livslängd. Dessa skador uppträder långt efter garantitidens utgång. Därför debiteras vid återställningsarbete, av asfaltsbeläggning, ett särskilt påslag för denna standardsänkning.

Det är viktigt att begränsa antalet grävningar i gatorna och utföra återställningsarbeten på ett fullgott sätt.

Dessa riktlinjer skapar förutsättningar för att bättre planera och genomföra schaktarbeten samt att vi tillsammans ska kvalitetssäkra den verksamhet som sker kring schakt i kommunens gator och allmän mark.

Till dessa riktlinjer hör två bilagor, en bilaga gällande ersättningsnivåer och en bilaga med kontaktuppgifter.

Varför har Ljusdals kommun dessa riktlinjer?

Riktlinjer för grävning i gator, parker och allmän mark är framtagen för att underlätta för de aktörer, anläggningsägare med flera som planerar att genomföra schakt eller andra typer av arbeten inom Ljusdals kommun.

Utgångspunkter för grävarbeten

Begreppsförklaring

Ordningslagen är den lag som reglerar ordningsförhållandena på offentlig plats. Lagen säger att den som gräver, schaktar eller utför liknande arbete skall vidta de åtgärder som med hänsyn till platsen för arbetet och övriga omständigheter behövs för att förhindra att personer eller egendom kommer till skada. Tillstånd krävs i allmänhet när offentlig plats utnyttjas som upplagsplats, till exempel för manskaps- och verktygsbodas, byggnadsmaterial, uppställning av vagnar, emballage eller annat skrymmande gods. Utöver ordningslagen finns allmänna lokala ordningsföreskrifter som är antagna av kommunfullmäktige.

Allmän mark är allmän platsmark och mark ägd av kommunen.

Allmän platsmark i PBL (plan- och bygglagen) avses gator, vägar, parker och övriga områden som är allmänt tillgängliga och avsedda för gemensamt behov inom planområdet eller inom ett större område.

Allmänna lokala ordningsföreskrifter för kommunen anger till exempel att arbeten som orsakar störande buller för personer på offentliga platser, får ej ske utan samhällsservicenämndens och polismyndighetens medgivande.

Anläggningsägare är i dessa riktlinjer en sammanfattande beteckning för samtliga som har eller äger ledningar och anläggningar i gator och allmän mark.

Arbete i mark avser i detta sammanhang anläggnings- och reparationsarbete, det vill säga schaktning, borrning, fräsning, sprängning, spontning, läns-pumpning, återställning, tillfälliga åtgärder etc. i samband med utförande av ledningar, kablar, värmekulvertar och andra underjordiska byggnadsverk. Även grundundersökningar räknas som arbete i mark.

Koncession är rätten att ha anläggning i allmän platsmark. Kan vara avgiftsbelagd. Behandlas inte i dessa anvisningar.

Kontrollant är i detta dokument kommunens kontrollant.

Beläggning är den hårdgjorda överytan (bundet bärlager och slitlager) av asfalt, plattor, gatsten, grus, kantsten och dylikt. Även bitlumenstabiliserade bärlager är beläggning.

Styrande dokument

Utöver dessa riktlinjer gäller för alla arbeten som utförs i kommunens gator och allmän mark senaste utgåva av AMA Anläggning¹ och RA².

Fiber

Vid förläggning av fiber i mark gäller, om inte annat föreskrivits av kommunen, även skriften Anvisningar för robust fiber³, som tagits fram av det branschgemensamma konceptet Robust fiber.

Om inte annat föreskrivits av kommunen gäller vid förläggning av kabel senaste utgåva av EBR, ElnätsBranschens Riktlinjer⁴ samt anvisning enligt svensk standard och AMI – Anslutning Mätning Installation⁵, en handbok utgiven av Energiföretagen samt senaste utgåva av AMA⁶.

Planering och samråd

Kommunens plan för kommande underhålls- och anläggningsarbeten delges årligen ledningsägarna. Ledningsägarna ska till kommunen ange under perioden kommande arbeten och beräknade tidpunkter för igångsättning och färdigställande.

Kommunen kallar till samrådsmöten.

¹ Allmän material- och arbetsbeskrivning för anläggningsarbeten, utgiven av Svensk Byggtjänst.

² Råd och anvisningar till AMA anläggning, utgiven av Svensk byggtjänst.

³ Anvisningar för robust fiber – anvisning för anläggning av robusta fiberoptiska bredbandsnät. Huvuddokument Ver 1.3.1. Framtagen av Robust fiber, robustfiber.se.

⁴ Energiföretagen.se: EBR ElnätsBranschens riktlinjer.

⁵ Energiföretagen.se: AMI – Anslutning Mätning Installation.

⁶ Allmän material- och arbetsbeskrivning för anläggningsarbeten, utgiven av Svensk Byggtjänst.

Samordning

Vid arbeten i mark har anläggningsägaren samordningsansvar gentemot övriga anläggningsägare och samordning sker via Ledningskollen (www.ledningskollen.se).

Ansvarsförhållanden

Ljusdals kommun och polismyndigheten har ansvaret för att den mark som är upplåten för allmänna ändamål kan användas på avsett sätt.

Kommunen ansvarar för gatu- och vägnätet (planering, projektering, byggande och drift). Detta innebär att kommunen, i samråd med bland andra polisen, bedömer när, var och hur inskränkning av trafiken får ske. I de fall lokala trafikföreskrifter erfordras ska ett beslut fattas av kommunen.

Anläggningsägarna ansvarar för respektive ledningsnät med dess ingående komponenter (projektering, byggande och drift). Anläggningsägaren ansvarar också för att erforderliga arbeten genomförs så friktionsfritt som möjligt.

För samtliga som har anläggningar i allmän platsmark gäller, att de alltid ansvarar för att den egna anläggningen inte förorsakar skador eller försämrar avsedd funktion på intilliggande anläggningar. Anläggningsägaren ska, gentemot kommunen, övriga anläggningsägare och tredje part, svara för all skada, kostnad och intrång som kan uppkomma till följd av anläggningens utförande och drift eller borttagande.

Oavsett vem som utför arbetena, är det respektive anläggningsägare som är ansvarig för att arbetena utförs på ett för de boende och trafikanterna tillfredsställande sätt. Om så inte är fallet, kan kommunen med stöd av väghållaransvaret avbryta arbetena och vidta erforderliga åtgärder på anläggningsägarens bekostnad.

Det åligger anläggningsägare att i förekommande fall meddela, antagen entreprenör, innehållet i dessa bestämmelser.

Ansvar för kostnader vid återställning eller skada

Anläggningsägaren återställer på egen bekostnad ianspråktagen mark eller anläggning i förutvarande skick om inte annat skriftligen överenskommits samt ersätter kommunen för framtida underhåll/standardsänkning. Om anläggningsägaren under garantitiden inte sköter underhåll, sköter Ljusdals kommun detta på anläggningsägarens bekostnad.

Skada som förorsakats under grävarbetet och som upptäcks inom garantitiden på mark, anläggning eller annan anordning, även utanför tillståndsområdet, bekostas av anläggningsägaren.

Riktlinjer innan, under och efter grävarbetet

Innan grävarbetet påbörjas

Följande är bra att veta innan planering och start av grävarbeten:

- Anläggningsägaren ansvarar för att anlita en entreprenör som har **giltigt intyg** av Trafikverkets utbildning Arbete på väg.
- **Tillstånd** måste alltid sökas hos kommunen (senast fem arbetsdagar innan igångsättning) för att öppna schakt eller genomföra arbete i de gator, vägar samt allmän mark som kommunen äger och förvaltar. Trafikanordningsplan ska alltid bifogas ansökan.
- **Planering och samordning** med andra aktörer gäller i de fall där det är möjligt vid schaktarbeten. Den sökande av grävstillståndet ansvarar för samordningen med andra aktörer.
- **Schaktkanter** i beläggning ska skäras/sågas och vara raka med kvadratisk eller rektangulär form.
- **Återställning av asfalt ombesörjs** av anläggningsägaren.
- **Ersättning** för framtida sättningar, ökade underhållskostnader, sprickbildning och förkortad livslängd betalas av anläggningsägaren till kommunen.
- **Ansvaret** för att arbeten blir utförda enligt kommunens anvisning ligger alltid på anläggningsägaren. För återställningsarbeten gäller en garantitid av fem år.

Grävstillstånd

För att utföra arbeten i allmän mark erfordras tillstånd. Tillstånd ska sökas innan arbetets igångsättning och vara beviljat innan arbetet får starta.

Vid all slags schaktarbete ska hänsyn tas till växtlighet. Om arbetet ska bedrivas inom trädets skyddszon ska det anges i ansökan, se rubriken Skydd av park- och gatuträd nedan.

Tillståndsgivning hanteras av Gatapark på Ljusdals kommun och omfattar även trafikomläggning, avstängning av gata, parkeringsförbud med mera. Ansökan ska göras senast fem arbetsdagar innan arbetet beräknas påbörjas.

Trafikanordningsplan

Trafikanordningsplanen ska visa hur trafiken ska ordnas vid arbetsplatsen och vilka avstängningar och vägmärken eller anordningar som ska användas, samt om

vägmarkeringar (målningar på vägbanan) berörs. Trafikanordningsplanen anger också om det behövs tillfälliga trafikföreskrifter för arbetsplatsen, till exempel sänkt hastighet eller trafikomläggningar, gatuavstängningar och parkeringsförbud.



Foto: Leksands kommun.

Akuta arbeten

Vid akut oförutsett behov av arbete i gator och allmän mark får arbeten påbörjas så snart som fordras utan föregående tillståndsansökan. Kommunens anvisningar ska beaktas och ansökan inlämnas senast första arbetsdag efter arbetets påbörjande.

Tillstånd för upplåtelse av offentlig plats

Tillstånd för upplåtelse av offentlig plats ska inhämtas hos polismyndigheten innan etablering. Reklamskyltar kräver också tillstånd och ibland även bygglov.

Information vid gatuavstängningar

Vid gatuavstängningar och schaktarbete ska anläggningsägaren meddela berörda fastighetsägare och affärsinnehavare. Vid behov ska anläggningsägaren även meddela allmänheten, kollektivtrafik, räddningstjänst och polis.

Kommunen ansvarar för information till kollektivtrafik, räddningstjänst och polis.

Dokumentation av befintliga förhållanden

Anläggningsägaren svarar för samtliga kostnader gällande dokumentation av befintliga förhållanden.

Ledningar

Innan grävning sker ska anläggningsägaren införskaffa uppgifter om det finns ledningar i mark som ska beaktas och skyddas i samband med grävningsarbetet. Information angående olika ledningar finns via Ledningskollen (www.ledningskollen.se) exempelvis för VA, el, tele, opto, fjärrvärme och fjärrkyla.

Där risk föreligger för sättningar eller andra skadeverkningar på befintliga ledningar, med tillhörande konstruktioner, ska ledningarnas kondition dokumenteras så att de kan återställas till förutvarande skick.

Gata

Innan arbetet påbörjas ska gata, kantsten med mera dokumenteras vilket kan innebära att dessa ska mätas in och avvägas så att återställningen kan ske till förutvarande plan- och höjdläge. Vid eventuell ändring av gatans utformning kommer kommunen att lämna direktiv.

Byggnader

Om det finns skäl att anta att ett markarbete som schaktning, packning, pålning med mera, kan skada en närbelägen fastighet, ska fastigheten besiktas och dokumenteras innan arbetet påbörjas och efter utfört arbete samt under arbetet hållas under fortlöpande observation.

Park- och naturanläggningar

Innan arbete påbörjas ska planteringsytor och gatu-/parkträd dokumenteras vilket kan innebära att dessa ska mätas in och avvägas så att återställning kan ske till förutvarande plan- och höjdläge. Protokoll med fotodokumentation upprättas av anläggningsägaren.

Vid eventuell ändring av utformning på planteringsytor eller växtbäddar kommer kommunen att lämna direktiv eller förslagsritning.

Skyddsåtgärder

Innan arbetet påbörjas kontrollerar anläggningsägaren att inte annan dold anläggning skadas.

Skydd av ledningar, byggnader, anläggningar, mätpunkter mm

Anläggningsägaren ska begära ledningsanvisning via Ledningskollen (ledningskollen.se) innan arbetet startas.

Anläggningsägaren ska vidta de åtgärder som är nödvändiga för att skydda närbelägna byggnader, anläggningar, ledningar, polygon-, fixpunkter och gränsrör mot skador.

Skydd av park- och gatuträd

Den så kallade skyddszonen är ett begrepp för att påvisa ungefär inom vilket område trädrötterna finns. Innanför denna zon är det absolut förbjudet att gräva eller på något annat vis påverka markförhållandena. För planering av eventuella åtgärder inom skyddszon ska kommunen kontaktats minst 2 veckor innan arbetets igångsättande, kontaktuppgifter se bilaga 2. Detta gäller även när träd måste beskäras.

Vid grävningar som sker i närheten av en allé kan det behövas tillstånd av länsstyrelsen.

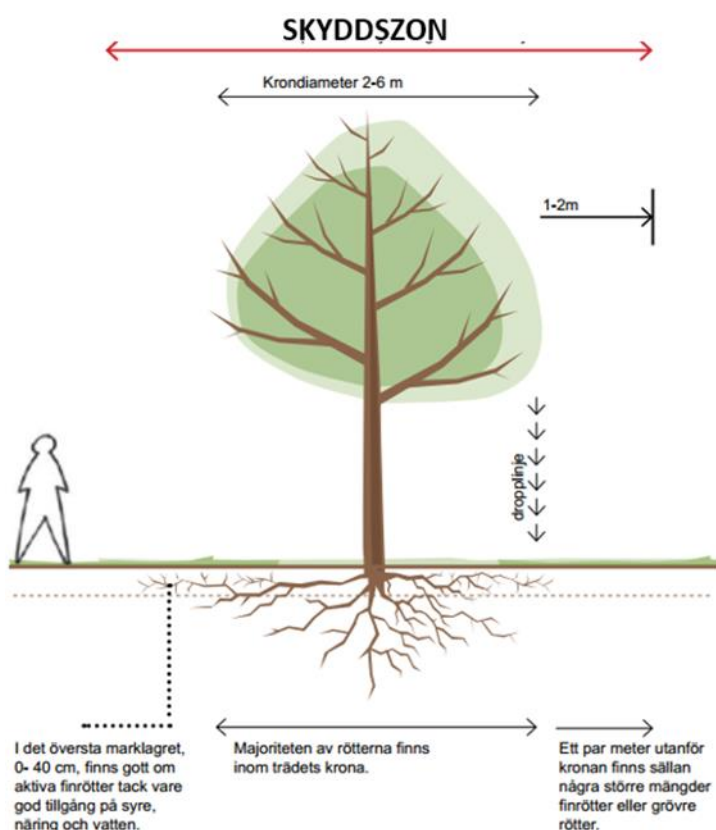


Illustration från Trädhandbok för Uppsala kommun, Sofie Eskilsdotter och Örjan Stål.

Träd med krondiameter >6 m har en skyddszon som motsvarar krondiametern + ytterligare 4 meter.

Rötter söker sig alltid till optimala förutsättningar där tillgång på syre, vatten och näring är god. Vid all grävning där trädrötter påträffas ska dessa beskäras med beskärningssåg eller sekator. Frilagda rötter täcks utan dröjsmål med markväv eller liknande fram till återställning.

Skydd av övriga träd

Vid behov av grävning inom skyddszon intill övriga träd ska kommunen kontaktas, kontaktuppgifter se bilaga 2.

Mätpunkter

Innan arbetet påbörjas ska anläggningsägaren införskaffa sig uppgifter om exakta läget för polygon-, fixpunkter samt gränsrör, kontaktuppgift, se bilaga 2.

Bortschaktade eller överfyllda polygon-, fixpunkter och gränsrör återställs på anläggningsägarens bekostnad, kontaktuppgift, se bilaga 2.

Syn/förbesiktning/samråd

Anläggningsägaren alternativt kommunen kan kalla till syn/förbesiktning/samråd i de fall det bedöms behövas, kontaktuppgifter, se bilaga 2.

Skäl kan vara:

- Gatans och övriga trafikanläggningars standard.
- Planering av upplag, transporter och gångtrafik etc.
- Att påvisa befintliga skador på angränsande anläggningar.
- Värdering av träd, buskar eller andra växter som påverkas eller måste tas bort på grund av arbetet.
- Omfattningen av återställningsarbeten.
- Att större trafikproblem kan uppstå.

Åtgärder under grävarbetet

Förberedelser

Anläggningsägaren ska anskaffa och bekosta erforderliga allmänna hjälpmedel för det egna åtagandet.

Upplag och uppställningsplatser

Vid uppställning/uppläggning av bodar, fordon, maskiner, redskap, arbetsmaterial med mera ska hänsyn tas till:

- Närboendes, angränsande arbetsplatsers och affärsinnehavares anspråk på passage, liksom till trafik under byggtiden.
- Läget av avstängnings- och inspektionsanordning, brandpost, brunn, el-central, mätpunkt och dylikt, så att inte tillträdet till dessa hindras eller fördöljs
- Transporter och upplag inom trädets skyddzon ska undvikas, se under rubriken Skydd av park- och gatuträd. Om detta inte kan undvikas ska jordytan skyddas mot kompaktering med hjälp av körplåtar.

Vid behov av avstängning för upplag, byggnadsändamål och liknande på allmän plats ska ansökan göras hos polismyndighet, se under rubriken Tillstånd för upplåtelse av offentlig plats.

Skydd av fornminnen

Påträffas icke angivet fornminne ska detta anmälas och arbetet inom berört område ska avbrytas.

Inhägnad av träd och stamskydd

Träd ska alltid skyddas med inhängning vid grävning. Följande kriterier ska uppfyllas:

- Inhägnad ska skydda stam, grenar och rotsystem från skador men även skydda marken från kompaktering.
- Inhägnad placeras minst jäms med trädkronans utbredning.
- Inhägnad ska lämna öppen sikt för alla trafikanter.

Flyttning av material etc.

- Anordningar som tillfälligt behöver tas bort, ska lagras och återsätts av anläggningsägaren.
- Gatsten, kantstöd, betongplattor och liknande är kommunens egendom och ska transporteras till anvisad plats, kontaktuppgifter, se bilaga 2.
- Uppgrävd asfalt ska transporteras till anläggning för återvinning av asfalt.
- Uppgrävda, klistrade betongkantstöd och andra orena massor, ska transporteras till deponianläggning eller återvinnas av anläggningsägaren.
- Eventuella avgifter betalas av anläggningsägaren.

Länshållning, renhållning

Länshållning får endast, efter VA-huvudmannens godkännande, ske till dagvattenledning eller dike/terräng. Länshållning ska utföras på sådant sätt att finkornigt jordmaterial inte sköljs ur och transporteras bort.

Renhållning, snöröjning, halkbekämpning samt underhåll av upplåtet område, åligger anläggningsägaren under byggnadstiden.

Schakter

Innan schakt utförs ska beläggning sågas eller skäras. Beläggningskanter ska vara raka och formen ska ha fyrhörnig form (trapets, kvadratisk eller rektangulär). Borttagen asfalt ska transporteras bort och omhändertas på ett miljöriktigt sätt.

Schakt ska uppfylla ställda krav på åtgärd mot rasrisk, se senaste utgåva av AMA Anläggning.

Schaktgrav ska planeras och förläggas på säkert avstånd till vägbanekant/ belagda ytor för att minimera bärighets- och grävrelaterade kantskador i bundna och obundna överbyggnadslager.

Uppschaktade massor i hårdgjord yta ska bortföras. Endast efter överenskommelse får massor läggas upp i anslutning till arbetsplatsen. Uppläggning får inte ske inom skyddszonen för träd.

Runt brunnar och liknande gäller att packning ombesörjs extra noggrant. Därför kan extra yta behöva schaktas upp runt dessa, till exempel minst 0,6 meter runt brunnar.



Foto: Leksands kommun.

Schaktning för kabel

Vid förläggning av kabel gäller följande direktiv:

- I första hand ska schakt för denna typ av förläggning ske utanför hårdgjorda ytor.
- Om schakten korsar en gata ska tryckning, borring eller liknande alltid övervägas.
- Förläggning i gata ska ske i ytterkant av gatuvinge, trottoar eller vägbana och återställd yta ska omfatta en bredd på minst 0,6 meter.
- Där det är möjligt ska tidigare nedlagd kanalisation eller dylikt användas.

Fräsning för kabel

Fräsning tillåts endast efter särskilt tillstånd av Gatapark, kontaktuppgifter, se bilaga 2. Fräsning tillåts i första hand endast i tvärgående riktning. Om det skulle finnas behov av längsgående fräsning, där till exempel byggnader står direkt i anslutning med väggkanten och schakt mellan hus och gata inte är möjligt, kan tillstånd ges.

Återfyllnad hårdgjord yta

- Återfyllnad under terrass ska utföras med befintligt material eller material med samma tjälfarlighetsklass.
- Om vägen eller gatan är tjälisolerad ska isolering återställas med samma tjocklek och kvalitet.

- Överbyggnad inklusive beläggning utförs med den överbyggnadstyp som vägen i övrigt är uppbyggd av. Lagren återställs i komprimerade tjocklekar.
- Stenmjöl får endast användas som justeringsmaterial under stenläggning, plattor etc.
- Förstärkningslager inklusive befintligt bärlager får återanvändas som förstärkningslager.
- Om materialskiljande lager finns, ska detta återställas.
- Det är viktigt att komprimering sker successivt lager för lager för att säkerställa att sättningar inte uppstår.
- Nytt bärlager ska alltid användas. Obundet bärlager skall minst vara 5 centimeter under hårdgjord yta.
- Packning ska utföras enligt senaste utgåva av AMA Anläggning.



Foto: Leksands kommun.

Provisorisk lagning med oljegrus

Om asfaltering av vägen inte kan göras direkt efter återställning av schakt inom sju dygn ska en dialog föras med tillståndsgivaren för att eventuellt

lägga på ett provisoriskt lager av cirka fem centimeter packat oljegrus. Är trafikbelastningen hög, stor andel cyklister etc. där schakt genomförts, ska detta beaktas vid bedömning av provisoriskt återställningsbehov. På gång och cykelväg ska det alltid påföras oljegrus när inte asfaltering kan genomföras direkt i samband med återställning av schakt.

Asfaltytor som inte är återställda ska alltid vara uppmärkta med skyltar.

Betäckningar och brunnsjusteringar

Betäckningar ska anpassas till omgivande mark- eller gatuhöjd. Toleranser för höjdavvikelser som gäller är enligt senaste utgåva av AMA Anläggning. Betäckningar, som delvis ligger utanför beläggningsyta, ska omges med asfalt med en bredd om minst 0,3 meter.

Justering och komprimering utförs cirka 1,0 meter runt betäckningen och i komprimerbara lager.

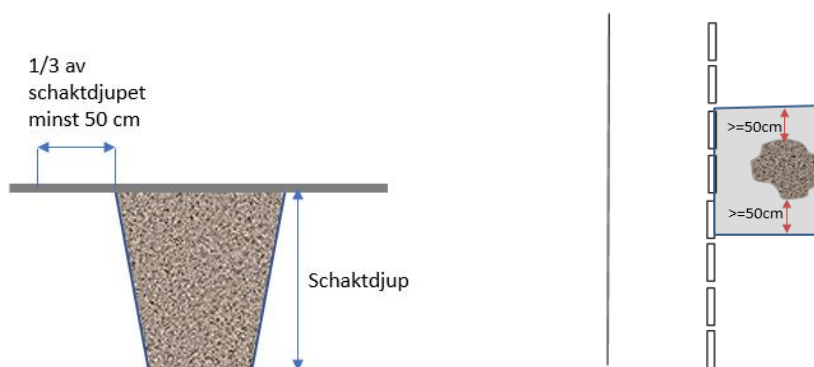
Beläggning av hårdgjorda ytor (anläggningsägaren ansvarar för att beläggning sker)

Återställning av skador utanför schaktytan (sekundärskador) som har förorsakats på beläggningar, andra anordningar och ytor bekostas av anläggningsägaren.

Bitumenbundet slitlager

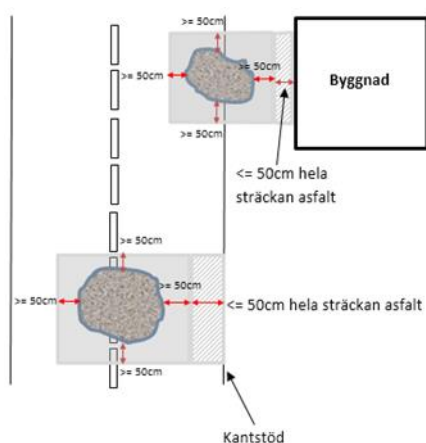
Vid återställning av beläggning ska kanterna sågas eller skäras med vinkelräta snitt mot underliggande bärlager, kanterna ska vara raka. Ytan ska ha fyrhörnig form (trapets, kvadratisk eller rektangulär).

Innan beläggning ska befintlig beläggningskant förskjutas (rensågas/skäras) en tredjedel av schaktdjupet, dock minst 0,5 meter i förhållande till schaktkanten.

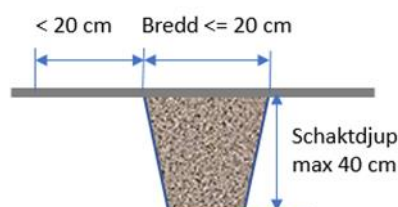


Upptar schaktbredden minst 50 procent av körbanebredden på vägbanan, ska hela körbanebredden beläggas. Längsgående skarvar ska läggas i mitten av körbana eller i mitten av vägkana.

Där återstående belägningsbredd mot kantsten eller husgrund eller liknade är mindre än 0,5 meter ska även denna bit beläggas med ny asfalt. När arbeten görs i direkt anslutning mot husgrund eller byggnader är det särskilt viktigt att säkerställa avvattning och dränering.



Vid schakt/fräsning lika med eller smalare än 0,2 meter och med ett max djup av 0,4 meter ska belägningskanten förskjutas (rensågas/skäras) minst 0,2 meter från schaktkanten.



Är det sprickbildning i asfalten orsakad av schaktarbetet ska justering utgå från sprickorna.

Raka och rena asfaltkanter ska klistras med asfaltemulsion innan beläggningen utförs. Efter utfört asfaltarbete förseglas skarvarna mellan den gamla och nya beläggningen med >0.2 meter bred och rak remsa av asfaltemulsion som sandas.

För gång- och cykelbanan gäller alltid att hela bredden ska beläggas och att längd på återställd asfaltsyta ska vara minst 1 meter. Om osäkerhet råder över hur stor yta som ska beläggas kontakta tillståndsgivare/kontrollant, kontaktuppgifter se bilaga 2.

Ny asfaltsbeläggning ska uppfylla kraven i senaste utgåvan av AMA Anläggning.

Beläggningstjocklek ska motsvara befintlig tjocklek.



Foto: Leksands kommun.

Beläggning plattor, gatsten, kantsten

Beläggning av plattor eller gatsten ska återställas med ett underliggande lager av 3 centimeter sättsand och uppfylla kraven på kornstorleksfördelning enligt senaste utgåva av AMA Anläggning.

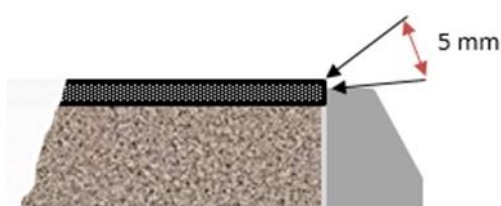
Plattor och gatstenar ska vara hela. Begagnat material ska vara befriat från tidigare fogmaterial och rengjort. Återställd yta ska ha samma förband som omgivningen. Fin fogsand nedsopas i fogar och överflödigt material tas bort.

Färdig yta ska vara jämn. Planhetstolerans 6 millimeter mätt med 3 meter lång rätskiva.

Om inte annat överenskommit är det upp till anläggningsägaren att införskaffa och bekosta utbyte av spruckna plattor. Detta gäller även för plattor som varit spruckna redan innan entreprenadarbetena påbörjats. Vid behov av att ersätta till exempel plattor kontrollera med kommunen vad som finns på lager.

Kantstöd

Platt- och asfaltyta ska ligga 5 millimeter högre än kantstödet.



Vägmarkeringar

Vägmarkering återställs till minst förutvarande skick. Vägmarkeringar som i samband med schaktarbeten försvunnit, ska meddelas gatu- och parkenheten, kontaktuppgifter, se bilaga 2. Kostnaden debiteras anläggningsägaren.

Grusvägsbeläggning

Anläggningsägaren ansvarar för all återställning av grusvägsbeläggning. Vid återställning ska det alltid påföras ett 5 centimeter tjockt lager med väggrus 0-18.

Vid återställning av schakt över gata ska det minst läggas grus på en sträcka av 25 meter (cirka ett lastbilslas) över det genomförda schaktet, påläggning av gruset fördelas jämt på var sida om schaktet.

Vid återställning av schakt som genomförs längs med väggkant ska det alltid läggas nytt grus på den väghalva som schaktet ligger, gruset ska täcka hela den sträcka schaktet har.

Grönytor, växlighet (anläggningsägaren ansvarar för återställning)

Vid grävning intill trädets skyddszon ska återställning ske så fort som möjligt. Markskikten får ej blandas och återfyllnad ska göras så att mineraljord och matjord återförs till respektive skikt.

Återställning efter grävning i parkmark ska ske över hela den skadade ytan det vill säga bortschaktad yta samt skadad yta intill schaktet. För att motverka packningsskador ska anläggningsägare djupluckra upplags- och transportytor innan återställningen påbörjas.

Återställningen av överbyggnaden sker i en etapp. Återställning sker med tidigare separerade massor eller ny matjord. Öppen jord ska hållas ogräsfri. Generellt gäller återställning av gräs och planteringsytor enligt tabell nedan.

Överbyggnad	Mineraljord	Matjord
för träd	30 cm	40 cm
för buskar		30 cm
för gräs		10 cm

Tabell: Återställning av gräs och planteringsytor

Återställning av skador utanför schaktytan (sekundärskador) som förorsakats på beläggningar, andra anordningar och ytor bekostas av anläggningsägaren.

Naturmark och skogsmark

Naturmark och skogsmark återställs likt ursprunglig mark.

Efter grävarbetet

Allmänt

Anläggning eller arbetsområde ska återställas i förutvarande skick och enligt de anvisningar och föreskrifter som lämnats.

Arbetsområdet och upplagsplatser ska efter det att arbetet avslutats vara röjda och städade. I städning ingår även sopning med maskin av nedsmutsade hårdgjorda ytor. Avspärningar tas bort och vägmärken återställs. Detta ska vara färdigt när anläggningsägaren anmäler att arbetet är färdigt.

Generellt gäller att åtgärder som åvilar anläggningsägaren enligt detta dokument men inte blir utförda får utföras av kommunen och debiteras anläggningsägaren.

Ansvar för ej avslutad återställning

Kommunen övertar ansvaret för schaktytan när ytan är slutbesiktad alternativt godkänd av kommunens representant vid gemensam syn på platsen.

Eventuella skadeståndsanspråk från tredjepart med anledning av dåligt underhållen schaktyta bekostas helt av anläggningsägaren fram tills kommunen övertar ansvaret.

Slutbesiktning

Slutbesiktning ska ske om någon av parterna så önskar, protokoll upprättas.

Garantitid

För återställningsarbetet, efter grävning i allmän mark, gäller en garantitid av fem år från den dag permanent beläggning lagts. Under garantitiden ska anläggningsägaren bekosta eventuella sättningar eller andra fel orsakade av utförandet.

Garantibesiktning

Vid garantitidens utgång utförs garantibesiktning om någon av parterna så önskar, kontaktuppgifter, se bilaga 2.

Ersättning (anläggningsägaren ansvarar för att beläggning sker)

Anläggningsägaren ska ersätta kommunen för administration, tillsyn, framtida underhåll och standardsänkning till följd av ingrepp i vägkroppen. Storleken på ersättning som ska betalas till kommunen bestäms av en fast kostnad per kvadratmeter återställd beläggning, enligt bilaga 1.

Utöver dessa ersättningar kan kommunen även ta ut ersättning vid ej sökta grävstillstånd innan schakt startats samt för övriga avvikelser från uppsatta krav och direktiv mm. För fullständig information gällande ersättningar se bilaga 1.

Bilagor

Bilaga 1: Ersättningsnivåer.

Bilaga 2: Kontaktuppgifter.

Bilaga 1 (anläggningsägaren ansvarar för att beläggning sker)

Ersättningsnivåer**Ersättningar till kommunen till följd av ingrepp i gator och allmän mark**

Not	Ärende	Ersättning
1.1	Administrativ avgift för godkänt grävstillstånd.	2 000 kr
1.2	Ersättning per kvadratmeter återställd beläggning med ålder >2år.	150 kr/m ²
1.3	Ersättning per kvadratmeter återställd beläggning med ålder <2 år.	300 kr/m ²

Extra ersättning vid anmärkningar, avvikelser från kommunens anvisningar.

Not	Ärende	Adm. avgift
2.1	Grävstillstånd har inte sökts innan start.	4 000 kr
2.2	Grävstillstånd eller TA-plan har inte beviljats/godkänts innan arbetets start.	4 000 kr
2.3	Anmälan om grävstillstånd har inte sökts senast arbetsdag efter påbörjat akutarbete.	2 000 kr
2.4	TA-plan saknas, grov avvikelse från godkänd TA-plan eller beviljad trafikföreskrift.	4 000 kr
2.5	Skada som uppstår på tex anläggning, träd, växtlighet mm. Skadan ersätts enligt tillämplig praxis som bedöms vara lämplig	-
2.6	Schakt ej avslutad på överenskommen tid och tidsförlängning ej begärd	4 000 kr/ påbörjad vecka
2.7	Återställning bristfällig, ej utförd eller delvis utförd. Anläggningsägaren har ej åtgärdat eller följt kommunens riktlinjer efter att kommunen påpekat detta.	
2.8	Andra betydande brister annan än ovan nämnda gentemot Ljusdals kommuns "Riktlinjer för grävning i gator, parker och annan allmän mark", och som anläggningsägare underlåter att åtgärda.	Faktiska kostnader för att åtgärda brist + 15 procent påslag adm. avgift.

Bilaga 2

Kontakt Ljusdals kommun

Vid frågor kring schakt i kommunens gator och i allmän mark:

Enhet	Telefon	Mail
Gatapark	0651-180 00 (växel)	gatapark@ljusdal.se

Allmänt om riktlinjer i Ljusdals kommun

Policy

En policy anger kommunens förhållningssätt - vilka värderingar och grunder som ska styra arbetet inom avgränsade områden. En policy innebär principer, politik eller inriktning. Den kan klargöra synen på till exempel sponsring, internationella kontakter eller personalförmåner. Policyn innehåller inte några fasta regler, bara principer att hålla sig till som vägledning. En policy säger till exempel om kommunen är positiv eller negativ till konkurrensutsättning, sponsring, hemarbete, intern rörlighet, deltid etcetera.

Kommunövergripande riktlinjer kan utarbetas som en bilaga till policy. Verksamhetsspecifika riktlinjer kan utarbetas som komplement för respektive verksamhet. En policy ska vara kortfattad och gäller tillsvidare. Policys beslutas av kommunfullmäktige.

Riktlinje

Riktlinjer avser främst frågor som rör ren verkställighet och detaljeringsgraden är högre än i en policy. Riktlinjer kan betraktas som en slags handbok som ska ange ramarna för vårt handlingsutrymme i en viss fråga. Riktlinjer kan ange både vad som ska uppnås och hur det ska uppnås. Syftet med riktlinjer är att reglera den befintliga verksamheten så att den bedrivs effektivt och med god kvalitet. Riktlinjer ska ge konkret stöd för hur den befintliga verksamheten ska genomföras och hur arbetsuppgifterna ska utföras. Riktlinjerna kan lägga ett golv för vilken nivå som verksamheten ska uppnå, ofta också ett tak för vilken service som bör erbjudas. Riktlinjer kan också vara inriktade på metod och rekommendera vissa tillvägagångssätt. Riktlinjer kan vara så detaljerade att de fungerar som instruktionsbok för verksamheten. Riktlinjer gäller tills vidare. Kommunövergripande riktlinjer beslutas av kommunstyrelsen. Verksamhetsspecifika riktlinjer, verksamhetsriktlinjer, beslutas av respektive nämnd.

Genomförande

Implementering är en viktig fas för att styrdokument ska få genomslagskraft och bli verkningsfullt. Respektive nämnd har huvudansvaret för förankring och införande av styrdokument. Kommunens förvaltningar ansvarar för verkställandet av det konkreta arbetet att integrera styrdokumentet i sina verksamheter så att rutiner, arbetsuppgifter och beslut utförs i enlighet med styrdokumentet. Varje chef, inom den verksamhet som berörs av styrdokumentet, ska kommunicera styrdokumentet i verksamheten, det vill säga se till att styrdokumentets innehåll är känt bland medarbetarna och att dokumentet efterlevs samt följs upp i den egna verksamheten.

Revidering

Större ändringar och ändringar av principiell karaktär beslutas av [kommunstyrelse/nämnd](#). Ändringar av icke principiell karaktär beslutas av [kommunstyrelsens arbetsutskott/nämnds arbetsutskott](#). Mindre ändringar av redaktionell karaktär beslutas av dokumentansvarig. Intervall revidering: Då riktlinjer gäller tills vidare görs revidering vid behov. Översyn av revideringsbehov görs dock minst vart fjärde år från senaste revidering eller fastställande av dokumentansvarig.